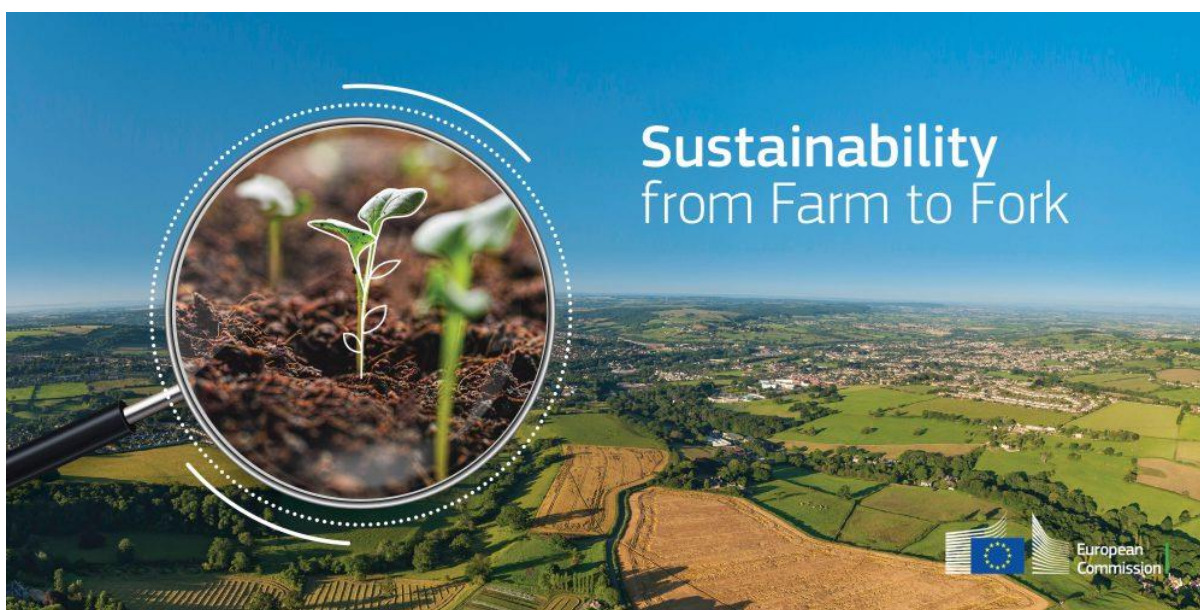

ИНФОРМАЦИЯ

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ЗЕЛЕН ПАКТ ВРЪЩА ХУМАННОТО ОТНОШЕНИЕ КЪМ ЖИВОТНИТЕ В ДНЕВНИЯ РЕД НА ЕВРОПА

На 20 май 2020 г. Европейската комисия (ЕК, Комисията) публикува дългоочакваните стратегии в рамките на **Европейския зелен пакт**¹, както и няколко доклада и комуникации във връзка с двете стратегии:

- Стратегията „От фермата до трапезата“ за справедлива, здравословна и екологосъобразна продоволствена система (F2F)² (https://ec.europa.eu/food/farm2fork_en) със съпровождащите документи:
  - *Пътна карта за проверка за пригодност на законодателството за хуманно отношение към животните,*
  - Приложение към Стратегия „От фермата до трапезата“ – Проект на план за действие,
  - Доклад за изпълнение на Директивата за устойчиво използване на пестициди,
  - Доклад относно оценката REFIT³ на законодателството за пестициди,
  - Работен документ,
  - Доклад за етикетирането на хранителните стойности на опаковката,

¹https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu_bg

https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_bg

²<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1590404602495&uri=CELEX:52020DC0381>

³Програма за пригодност и резултатност на регулаторната рамка (regulatory fitness and performance programme, REFIT) на Комисията

- Работен документ на Комисията за оценка на регламента за хранителни и здравни претенции,
  - Списък на приложенията към работния документ на службите на Комисията,
  - Резюме на оценката на Регламента за хранителни и здравни претенции,
  - Работен документ на службите относно връзката между реформата на Общата селскостопанска политика и Зеления пакт.
- **Стратегия на Европейския съюз (ЕС) за биологичното разнообразие до 2030 г. – Връщане на природата в нашия живот⁴ и План за действие към нея** (в анекса на стратегията)

https://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/strategy/index_en.htm.

Резюме

Много от мерките в двете стратегии са свързани и взаимно се допълват и подкрепят, като обединяват и събират в едно цяло фермерството, бизнеса и потребителите, за да работят съвместно за устойчиво конкурентно бъдеще, за опазване на природата и за изграждане на устойчивост на хранителните системи – достатъчно пълни и разнообразни доставки на безопасна, питателна, достъпна и произведена по устойчив начин храна за хората по всяко време, особено по време на криза.

Устойчивата продоволствена система ще допринесе значително за постигането на заложените в Зеления пакт цели по отношение на **климата и околната среда**, като същевременно **ще повиши доходите на първичните производители** и ще засили **конкурентоспособността** на ЕС. Настоящата стратегия подкрепя прехода, като поставя акцент върху новите възможности, както за гражданите, така и за операторите в областта на храните.

В синхрон с Европейския зелен пакт стратегиите предлагат амбициозни европейски мерки и ангажименти за **спиране загубата на биоразнообразие** в Европа и по света, и **трансформиране на хранителните системи** в глобални стандарти за конкурентна устойчивост, **защита на човека и планетарното здраве**, както и поминъка на всички участници, придаващи стойност в различните звена на продоволствената верига.

Комисията се ангажира до 2030 г. да **намали наполовина разхищението на храни** на глава от населението на равнище търговия на дребно и потребители.

Комисията смята да работи за **засилване на продоволствената сигурност** на европейско и световно ниво и да укрепи европейското земеделие, хранителните вериги и биоразнообразието и е готова да предприеме действия за подобряване **благосъстоянието и опазването на животните**, но дали прилагането на тези стратегии ще доведе до конкретни промени, като отдалечаване на държавите в ЕС от интензивното земеделие и експлоатацията на дивите животни и техните местообитания, е предмет на бъдещето.

За да се намали въздействието на ЕС върху **обезлесяването и деградацията на горите в световен мащаб**, през 2021 г., Комисията ще представи законодателно предложение и други мерки за избягване или свеждане до минимум на пускането на пазара на ЕС на продукти, свързани с обезлесяване или с деградация на горите.

Европейският съюз ще бъде непреклонен в борбата си с **незаконния, недеклариран и нерегулиран риболов и с прекомерния улов на риба**, ще насърчава устойчивото управление на рибните ресурси и ресурсите от морски храни и ще укрепва

⁴<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX%3A52020DC0380>

управлението на океаните, морското сътрудничество и управлението на крайбрежните зони.

За да подпомогне постепенното преминаване към употреба на **по-безопасни продукти за растителна защита**, ЕС ще обмисли извършването на преглед на стойностите за допустимост на вноса за вещества, които отговарят на т. нар. „критерии за изключване“⁵ и които представляват високо равнище на риск за здравето на човека. Европейският съюз ще си сътрудничи активно с търговските партньори, особено с развиващите се страни, за да ги подпомогне при прехода към **по-устойчива употреба на пестицидите, така че да се избегнат смущения в търговията и да се насърчат алтернативни продукти и методи за растителна защита.**

Въпреки че в ЕС преходът към устойчиви продоволствени системи вече започна в много области, *продоволствените системи продължават да са един от основните фактори за изменението на климата и влошаването на състоянието на околната среда.* Налице е неотложна необходимост **да се ограничи зависимостта от пестициди и антимикробни средства, да се намали прекомерната употреба на торове, да се разшири биологичното земеделие, да се подобри хуманното отношение към животните и да се възстановява биологичното разнообразие.**

Основна цел е и подобряване **здравеопазването на животните и хуманното отношение към тях** – Комисията ще преразгледа законодателството в областта на хуманното отношение към животните, включително относно транспортирането и клането на животни, за да го приведе в съответствие с най-новите научни доказателства, да разшири обхвата му и – в крайна сметка – да осигури по-хуманно отношение към животните.

Този процес ще бъде подкрепен от стратегическите планове и от новите стратегически насоки на ЕС относно аквакултурите.

Комисията също така ще обмисли варианти за **етикетиране във връзка с хуманното отношение към животните**, за да се осигури по-адекватно придаване на стойност в продоволствената верига и **антимикробната резистентност**, с цел в ЕС **общите продажби на антимикробни средства** за селскостопански животни и за аквакултури да се **понижат с 50% до 2030 г.** Новите регламенти относно ветеринарномедицинските продукти и медикаментозните фуражи предвиждат широк спектър от мерки за постигането на тази цел и за поощряване на подхода „Едно здраве“.

Основният ангажимент на **Стратегията за биологично разнообразие до 2030 г.** е обещанието **30% от земята и морските ареали на ЕС да получат статут на защитени до 2030 г.** и да се работи за постигането на тази цел планетарно, и най-малко **25% от земеделските земи на ЕС трябва да бъдат обработвани по биологичен начин до 2030 г.**

Комисията в своя анализ изтъква и централната роля, която заема **Общата селскостопанска политика (ОСП)**, като ключова политика, осигуряваща механизмите за безопасна, устойчива и достъпна храна.

И двете стратегии признават, че **търговията с диви животни и интензивното земеделие** заедно допринасят в значителна степен за разпространение на болести по животните и зоонози. По време на подготовката на стратегиите пандемията от COVID-19 сякаш съвсем навреме и остро напомни, че пагубните резултати произтичат от начина, по който се търгуват и отглеждат животните и се използва земята. Дивите и

⁵Тези вещества могат да оказват въздействие върху здравето на човека и включват вещества, класифицирани като: мутагенни, канцерогенни, токсични за репродукцията или притежаващи свойства, нарушаващи функциите на ендокринната система, съгласно точки 3.6.2.—3.6.5 и 3.8.2 от приложение II към Регламент (ЕО) № 1107/2009.

домашните животни са пренасяли вируси и бактерии от хилядолетия, но това, което се е променило, е начинът, по който хората взаимодействат с тях. Легалната и незаконната търговия с диви животни, урбанизацията и унищожаването на естествените местообитания в дивата природа за селскостопански цели, особено за развитието на интензивното животновъдство, се комбинират така, че поставят във все по-голяма близост хората, дивите и селскостопанските животни – и така повишават риска от пандемии, като тази от COVID-19 .

С представянето на 20 май 2020 г. на финализираните текстове, става ясно, че Комисията наистина е взела предвид и смята тези въпроси от изключителна важност за развитието на човечеството.

Окончателните текстове на стратегиите ще бъдат въведени, след като Европейският парламент приеме резолюция относно съдържанието им по-късно тази година.

Комисията приканва всички граждани и заинтересовани страни да се включат в масов дебат за формулиране на политика относно устойчивите храни, включително в националните, регионалните и местните парламенти.

Стратегията за биологично разнообразие до 2030 г.

се ангажира да поддържа съществуващите политики в областта на околната среда и да стимулира прилагането на директивите за птиците⁶ и местообитанията⁷ с амбициозната цел за защита на европейските видове. Също така, тази стратегия поема ангажимент за правна защита на минимум 30% от сухоземните и морските зони на ЕС и казва, че най-малко 25% от земеделските земи на ЕС трябва да бъдат обработвани по биологичен начин до 2030 г.

Комисията ще предложи по-нататъшно затягане на правилата на търговията със слонова кост в ЕС през 2020 г. и до 2021 г. ще преразгледа

Плана за действие срещу трафика на диви животни⁸, за да засили усилията в борбата с незаконната търговия с диви животни. В него се посочва, че ЕС ще засили подкрепата си за глобални усилия, насочени към прилагане на подхода „Едно Здраве“, като насърчава по-добра защита на природните екосистеми, съчетана с усилия за намаляване на търговията и потреблението на дивата природа, за подобряване на устойчивостта към евентуални бъдещи заболявания и пандемии.

За да гарантира ефективното изпълнение на стратегията, Комисията може също така да регулира законната търговия с диви животни, която оказва влияние върху глобалното биоразнообразие и хуманното отношение към животните, и представлява

⁶ Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 година относно опазването на дивите птици (ОВ L 20, 26.1.2010г., стр. 7–25) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A32009L0147>

⁷ Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (ОВ L 206, 22.7.1992г., стр. 7–50); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A31992L0043#>

⁸ https://ec.europa.eu/environment/cites/trafficking_en.htm

риск за здравето на гражданите на ЕС. Съгласувано с принципа „Не вреди“, популяризиран в стратегията, може да се предложат редица мерки по отношение на търговията с екзотични животни за домашни любимци, като много необходим предпазен подход, предвид непрекъснатото изместване на видовете и броя на животните, с които се търгува.

„Документът е амбициозен, но предвидените мерки следва да намерят своето прилагане на практика и основно за **регулиране на търговията с екзотични домашни любимци**, с цел защита на потребителите в ЕС, хуманното отношение към животните и биоразнообразието, изхождайки от утвърдения в стратегията принцип „Не вреди“ и факта, че всеки продукт на пазара трябва да отговаря на ангажиментите на ЕС и на поетите международни ангажименти. Също така, се налага незабавна пълна забрана на търговията със слонова кост, по-строго регулиране на законната търговия с диви животни и позитивен списък за целия ЕС”⁹.

Стратегията „От фермата до трапезата“ е „сърцето” на Европейския Зелен пакт. Във въведението на Стратегията Комисията поставя неотложни цели, като:

- **намаляване на емисиите на парникови газове (ПГ)** за климата,
- **нуждата от здравословна храна** във връзка със затлъстяването,
- **селскостопански системи, които са от полза за хуманното отношение към животните**, биологичното разнообразие, качеството на водата и въздуха,
- **намаляването на загубите на храни и превръщането им в хранителни отпадъци и**
- **по-добри доходи за фермерите.**

Прецизното земеделие, агроекологията, включването на природата и биологичното производство са споменати като **четирите системи за земеделие в близкото бъдеще.**

• **Кои са най-важните цели на тази Стратегия?**

Основните цели на тази стратегия са:

- Осигуряване на устойчиво производство на храни;
- Осигуряване на продоволствена сигурност;
- Стимулиране на устойчивата обработка на храните, на търговията на едро и дребно с храни, както и на хотелиерството и хранителните услуги;
- Насърчаване на устойчивото потребление на храни и улесняване на преминаването към здравословни и устойчиви диети;
- Намаляване на загубата на храна и хранителни отпадъци;
- Борба с измамите с храни по веригата на доставки на храни.

⁹Мнение на Еврогрупата за животните – Eurogroup for animals

За да постигне тези цели, Стратегията трябва да даде възможност за преход чрез инвестиции в изследвания, иновации, консултантски услуги, събиране на данни, умения и обмен на знания. И накрая, тя подробно описва как ЕС може да насърчи прехода в световен мащаб.

Някои **водещи цели**, които се считат за съществени за постигане на генералните цели, като някои от тях са застъпени и в Стратегията за биологично разнообразие, са:

- намаляване с 50% на използването и риска от химически пестициди, както и намаляване с 50% на употребата на определени опасни пестициди до 2030 г.,
- намаляване на загубите на хранителни вещества с поне 50%, като същевременно се гарантира, че няма влошаване на плодородието на почвата. Това ще намали използването на торове с най-малко 20% до 2030 г.,
- намаляване на общите продажби в ЕС на антимикробни средства за селскостопански животни и аквакултури с 50% до 2030 г.,
- обработване на 25% от земеделските земи по принципите на биологичното земеделие до 2030 г.

Документът подкрепя позицията, че преходът към тези селскостопански системи ще донесе огромна полза за икономиката на ЕС благодарение на намалението на разходите от интензивните хранителни системи, които не са адаптирани към изискванията за климата, околната среда и здравето, и новото икономическо пространство, създадено от справедливи, здравословни и екологично чисти хранителни системи.

В проекта има много практически примери за подкрепа на прехода, като **силно намаляване на химическите пестициди и торове**, по-нататъшно **развитие на биологичното земеделие**, насоки относно изискванията за **хранителната стойност на храните**, подкрепа чрез плащанията по ОСП, подкрепа чрез популяризиране, програма за устойчива и здравословна храна в обществени столови, включително органична храна, подкрепа за по-нататъшни изследвания и др.

Изменението на климата създава нови заплахи за **здравото на растенията**. Комисията ще приеме правила, чрез които да се засили бдителността по отношение на вноса на растения на територията на Съюза и съответния надзор. Иновативните технологии, включително **биотехнологиите и разработването на продукти на биологична основа**, могат да изиграят роля за повишаването на устойчивостта, при условие, че са безопасни за потребителите и за околната среда и същевременно носят ползи за обществото като цяло. Те могат също така да ускорят процеса на намаляване на зависимостта от пестициди. В отговор на искането на държавите членки на ЕС Комисията извършва проучване, с което ще разгледа потенциала на **новите геномни техники** за подобряване на устойчивостта по веригата за доставка на храни. За устойчивите продоволствени системи е важно също така да има **сигурност при наличието и разнообразието на семена**.

Биологичното производство наистина е в центъра на предвидените от Комисията мерки:

„Биологичното земеделие е природосъобразна практика, която трябва да бъде доразвита. В допълнение към мерките на ОСП, Комисията ще стимулира общото търсене на биологични продукти и ще гарантира доверието на потребителите, както и възприемането на схемата. Целта е на 25% от земята да се постигне биологично земеделие до 2030 г.“

Комисията предвижда **законодателството за хуманно отношение към животните да бъде преразгледано и разширено** в посока осигуряване на по-високи стандарти на хуманно отношение от съществуващите. Това е възможност за

перезглеждане на всички съществуващи закони за хуманно отношение към животните, по-специално разпоредбите за **транспорта**¹⁰ и **клането**¹¹, но и други, като **директивите за бройлерите**¹² и **свинете**¹³. Това също така предоставя възможността за преразглеждане на използването на **клетъчни системи в животновъдството** и включване на специфични разпоредби за хуманно отношение към видове, които до момента са извън обхвата на законодателството, като напр. говедата, конете и др. Тъй като, Стратегията прави връзка между законодателната промяна за хуманно отношение към животните и сектора на **аквакултурите**, това дава възможност да се въведат и първите видово специфични **разпоредби за рибите, отглеждани във ферми**.

При все това, в други отношения Стратегията е по-малко амбициозна. Въпреки, че Комисията приема преминаването към повече **растителни диети** и по-малко консумация на месо **за полезно за здравето на човека и околната среда**, по-ранните версии на Стратегията предлагат прекратяване на промоционалните мерки за месото. Окончателният текст гласи само, че Комисията ще направи преглед на промоционалната подкрепа на ЕС за селскостопански продукти с оглед да засили „своя принос към устойчивото производство и потребление“.

Стратегията обявява създаването на рамка за **устойчива хранителна система**, но не разглежда ролята на **интензивната животновъдна индустрия** в разпространението на зоонозните болести. Въпреки това, **новият рамков закон за хуманно отношение към животните** може да доведе до дълбока промяна в животновъдните системи, включително постепенно прекратяване на интензивните практики за отглеждане на животни.

Стратегията се ангажира да разгледа възможностите за **етикетиране на хуманното отношение към животните**, като това би осигурило по-обективна и хармонизирана рамка за подпомагане на прехода към по-високо благосъстояние и устойчиви системи в животновъдството.

Как ще бъдат постигнати целите в Стратегията „От фермата до трапезата“?

Амбициозните цели не са достатъчни, ако не са придружени от конкретни мерки за постигането им. Знанието, обучението и промяната във финансовата подкрепа ще бъдат ключови, за да се даде възможност на всички участници в хранителната система да станат по-устойчиви чрез разработване на алтернативи на химическите пестициди, спазване на схемите за етикетиране и др. Стратегията за постигане на целите предлага, освен реформата на законодателството за хуманно отношение към животните и **преглед на Директивата за устойчиво използване на пестициди и съществуващите политики**. Освен това, новите цели също трябва да бъдат отразени в Общата селскостопанска политика чрез амбициозни национални стратегически планове, които в момента се разработват от всяка държава членка на ЕС. До 2023 г., Комисията ще направи **законодателно предложение за рамка за устойчива хранителна система**, за да помогне за хармонизирането на националните политики и да осигури съгласуваност между всички политики, свързани с храните.

За осигуряване на възможността за преход Комисията смята, че научните изследвания, иновации, технологии и инвестиции могат да подпомогнат

¹⁰ Регламент (ЕО) № 1/2005 на Съвета от 22 декември 2004 година относно защитата на животните по време на транспортиране и свързани с това операции и за изменение на Директиви 64/432/ЕИО и 93/119/ЕО и Регламент (ЕО) № 1255/97 (*ОВ L 3, 5.1.2005г., стр. 1–44*); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX%3A32005R0001>

¹¹ Регламент (ЕО) № 1099/2009 на Съвета от 24 септември 2009 година относно защитата на животните по време на умъртвяване (*ОВ L 303, 18.11.2009г., стр. 1–30*); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX%3A32009R1099>

¹² Директива 2007/43/ЕО на Съвета от 28 юни 2007 година за определяне на минимални правила за защита на пилетата, отглеждани за производство на месо (*ОВ L 182, 12.7.2007г., стр. 19–28*); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A32007L0043>

¹³ Директива 2008/120/ЕО на Съвета от 18 декември 2008 година относно определяне на минималните стандарти за защита на свинете (*ОВ L 47, 18.2.2009г., стр. 5–13*); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX%3A32008L0120#>

разработването и изпробването на решения, преодоляването на пречки и разкриването на нови пазарни възможности.

- В рамките на програма „**Хоризонт 2020**“ Комисията подготвя допълнителна покана за представяне на предложения през 2020 г. за приоритети по Зеления пакт на обща стойност около 1 милиард евро.
- В рамките на програма „**Хоризонт Европа**“ Комисията предлага да се изразходват 10 милиарда евро за научни изследвания и иновации в областта на храните, биоикономиката, природните ресурси, селското стопанство, рибарството, аквакултурите и околната среда, както и използването на **цифрови технологии** и природосъобразни решения за сектора на селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост.
- Една от основните области на научните изследвания ще бъде свързана с микробиома, храната от океаните, градските продоволствени системи, както и обезпечаване на по-голямо наличие и повече източници на алтернативни белтъци, като растителни, микробни, белтъци от морски произход, белтъци от насекоми и заместители на месото.
- Партньорството по новата програма „**Хоризонт Европа**“ за „Безопасни и устойчиви продоволствени системи за хората, планетата и климата“ ще предложи механизъм за управление на научни изследвания и иновации с участието на държавите членки на ЕС и участници в продоволствената система, разглеждана в „От фермата до трапезата“, с който механизъм ще се търсят иновативни решения за съвместни ползи във връзка с храненето, качеството на храната, климата, усвояването в кръговата икономика и общностите.
- Всички земеделски стопани и всички селски райони трябва да имат връзка с **бърз и надежден интернет**. Достъпът до **високоскоростен широколенов интернет** също ще даде възможност за интегриране на прецизното земеделие и използването на **изкуствен интелект**. Комисията има за цел да ускори въвеждането на високоскоростен широколенов интернет в селските райони, за да може до 2025 г. да се постигне целта за 100 % достъп. Комисията смята, че по този начин ЕС ще може да използва пълноценно лидерската си позиция на световната сцена в областта на **спътниковите технологии**. Това в крайна сметка ще доведе до намаляване на разходите за земеделските стопани, подобряване на управлението на почвите и качеството на водите, ограничаване на използването на торове и пестициди, намаляване на емисиите на парникови газове, подобряване на биологичното разнообразие и създаване на по-здравословна околна среда за земеделските стопани и гражданите.

В стратегията „Биоразнообразие до 2030 г.“ се посочва няколко пъти, че тя ще работи в съчетание с новата стратегия „От фермата до трапезата“ и ревизираната ОСП и че Комисията ще гарантира, че стратегическите планове на ОСП водят до използването на устойчиви практики като **биологично земеделие, агроекология и по-строги стандарти за хуманно отношение към животните**. По подобен начин Стратегията „От фермата до трапезата“, твърди, че „Комисията ще гарантира прилагането на тази стратегия в тясно съгласуване с другите елементи на Зеления пакт, по-специално стратегията за биологичното разнообразие.

ПЪТНА КАРТА ЗА ПРОВЕРКА ЗА ПРИГОДНОСТ НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО ЗА ХУМАННО ОТНОШЕНИЕ КЪМ ЖИВОТНИТЕ

Пътните карти имат за цел да информират гражданите и заинтересованите страни за работата на Комисията, за да им позволят да предоставят обратна информация и да

участват ефективно в бъдещи консултативни дейности. По-специално гражданите и заинтересованите страни са поканени да представят мнения относно разбирането на Комисията за проблема и възможните решения и да споделят всякаква подходяща информация, която могат да имат.

Оценката: Проверка за пригодността на законодателството на ЕС относно хуманното отношение към продуктивните животни¹⁴

Отговорно звено: Генерална дирекция „Здравеопазване и безопасност на храните”(SANTE)–Отдел G2 – „Здраве и хуманно отношение към животните“

Индикативно планиране (начална дата и дата на завършване): Планирана начална дата: 2020; Планирана дата на завършване: 2021

Допълнителна информация: https://ec.europa.eu/food/animals/welfare_en

А. Въведение, цел и обхват на проверката за пригодност

Въведение в Пътната карта

ЕС има един от най-високите стандарти в областта на хуманното отношение към животните. Първото законодателство на ЕС относно хуманното отношение към животните или благосъстоянието на животните (наричано по-нататък „законодателството на ЕС“) е прието през 1974 г. и се занимава със защитата на животните при клане. В отговор на политическите, пазарните и гражданските искания, както и на научните достижения, законодателството за хуманно отношение към животните е доразвито и обхваща днес благосъстоянието на животните в стопанствата, по време на транспортиране и при умъртвяване.

Основната част от законодателството на ЕС относно хуманното отношение към животните се прилага за животни за производство на храни и за животни, използвани за експериментални цели.

Целите, принципите и обхватът на политиката на ЕС за хуманно отношение към животните произтичат от **член 13 от Договора за функционирането на ЕС, който признава животните като съзнателни, чувстващи същества.**

Правната рамка на ЕС за хуманно отношение към животните за производство на храни се състои от:

Директива от 1998 г. относно защитата на животните, отглеждани за селскостопански цели¹⁵ и се прилага за всички отглеждани животни, предоставяйки им защита чрез общи принципи. Настоящата директива се допълва от специфично за сектора законодателство.

Четири директиви относно отглеждането на някои видове са приети между 1999 г. и 2008 г., които уреждат благосъстоянието на **кокошки носачки**¹⁶, **бройлери**¹⁷, **свине**¹⁸ и **телета**¹⁹ и по този начин обхващат общо 48% от отглежданите в ЕС бозайници и 80% от птиците.

¹⁴ Комисията предоставя Пътната карта само за информация. Това не засяга окончателното решение на Комисията дали тази инициатива ще бъде продължена или относно нейното окончателно съдържание. Всички елементи на инициативата, описани в документа, включително периодът на изпълнение, подлежат на промяна.

¹⁵ Директива 98/58/ЕО на Съвета от 20 юли 1998 година относно защитата на животни, отглеждани за селскостопански цели (*ОВ L 221, 8.8.1998г., стр. 23–27*); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX%3A31998L0058>

¹⁶ Директива 1999/74/ЕО на Съвета от 19 юли 1999 година за установяване на минимални изисквания за защитата на кокошки носачки (*ОВ L 203, 3.8.1999г., стр. 53–57*); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A31999L0074#>

¹⁷ Директива 2007/43/ЕО на Съвета от 28 юни 2007 година за определяне на минимални правила за защита на пилетата, отглеждани за производство на месо (*ОВ L 182, 12.7.2007г., стр. 19–28*); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A32007L0043>

¹⁸ Директива 2008/120/ЕО на Съвета от 18 декември 2008 година относно определяне на минималните стандарти за защита на свинете (*ОВ L 47, 18.2.2009г., стр. 5–13*); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A32008L0120>

¹⁹ Директива 2008/119/ЕО на Съвета от 18 декември 2008 година за определяне на минимални стандарти за защита на телетата (*ОВ L 10, 15.1.2009г., стр. 7–13*); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX%3A32008L0119>

Освен това, през 2005 г. е приет **Регламент за транспортирането на животни**²⁰ в контекста на икономическата дейност, а през 2009 г. - **Регламент за защита на животните при умъртвяване**²¹.

През 2012 г., Европейската комисия прие **Стратегия на ЕС за защита и хуманно отношение към животните 2012 – 2015 г.**²², водена от целта да се осигури еднакво въвеждане и прилагане на законодателството във всички държави-членки на ЕС. Стратегията е продължение на **Плана за действие на Общността за защита и хуманно отношение към животните за периода 2006 – 2010 г.**²³ След препоръка, направена от **Европейската сметна палата в специален одитен доклад № 31/2018**, Комисията даде оценка на стратегията, която следва да се публикува до края на 2020 г.

През 2019 г., Съветът на Европейския съюз издаде **Заклучения относно хуманното отношение към животните** – неразделна част от устойчивото производство на животни. Той прикани Комисията да оцени необходимостта и потенциалното въздействие на новото законодателство, обхващащо следните аспекти:

- всички животни, отглеждани в контекста на икономическа дейност,
- регулаторна рамка на ЕС за етикетане на хуманното отношение към животните,
- преразглеждане на правилата за защита на животните по време на транспорт.

Европейският парламент също активно призовава Комисията да преразгледа съществуващото законодателство (особено в областта на транспорта) и/или да предложи рамков закон за хуманното отношение към животните.

По-строгите стандарти за хуманно отношение към животните са сред устойчивите селскостопански практики, необходими за постигане на целите на стратегията „От фермата до трапезата“. Тази стратегия, наред с други действия, предвижда да се извърши проверка за пригодността на законодателството на ЕС за хуманно отношение към животните за производство на храни. Резултатите от тази проверка ще бъдат използвани за преглед на достиженията на правото на ЕС за хуманно отношение към животните, както и за други инициативи на Комисията в областта.

Цел и обхват

Проверката за пригодност ще направи оценка на законодателството на ЕС, приложимо за защитата и хуманно отношение към отглежданите селскостопански животни. Ще се използват критериите за обща ефективност, ефикасност, уместност, добавена стойност и съгласуваност. Това ще стане, като се вземе предвид съгласуваността с други свързани политики на ЕС, по-специално с други правила на агрохранителната верига, със законодателството в областта на околната среда и с функционирането на единния пазар.

Докладът след проверката за пригодност ще оцени дали въпросното законодателство остава подходящо по предназначение и ефективно за постигане на целите на ЕС за защита на животните, като се вземе предвид развитието на научните знания. Той също така ще оцени нуждите от хуманно отношение към животните и очакванията на гражданите след приемането на законодателството. Проверката за

²⁰ Регламент (ЕО) № 1/2005 на Съвета от 22 декември 2004 година относно защитата на животните по време на транспортиране и свързаните с това операции и за изменение на Директиви 64/432/ЕИО и 93/119/ЕО и Регламент (ЕО) № 1255/97 (ОВ L 3, 5.1.2005г., стр. 1–44); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX%3A32005R0001>

²¹ Регламент (ЕО) № 1099/2009 на Съвета от 24 септември 2009 година относно защитата на животните по време на умъртвяване (ОВ L 303, 18.11.2009г., стр. 1–30); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX%3A32009R1099>

²² Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета и Европейския икономически и социален комитет относно стратегията на Европейския съюз за защита и хуманно отношение към животните за периода 2012 – 2015 г.; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=celex%3A52012DC0006>

²³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=celex%3A52006DC0013>

пригодност също така ще се стреми да идентифицира възможни недостатъци в замисъла, обхвата или прилагането на съществуващите правила, да разгледа потенциала за опростяване и намаляване на регулаторните разходи и тежести, както и на възможни пропуски и области за подобрене. Резултатите от проверката за пригодност ще бъдат част от проследяването на стратегията „От фермата до трапезата“ и ще дадат предложения за обмисляне какви допълнителни действия (законодателни и незаконодателни) могат да бъдат необходими за привеждане на целите на ЕС в областта на хуманното отношение към животните към целите за устойчивост на Зеления пакт и на стратегията „От фермата до трапезата“.

Проверката за пригодност ще обхване периода от приемането на всеки правен акт до 2020 г. и ще обхване всички държави-членки на ЕС, включително Обединеното кралство до и по време на преходния период за излизане от ЕС.

Наред с горепосоченото законодателство, проверката за пригодност ще оцени степента, до която гореспоменатото законодателство:

- е било от значение за справяне с проблемите, идентифицирани към момента на приемането,
- е постигнало предвидените цели,
- дали е направило това по ефикасен начин, като се вземат предвид разходите и ползите, които е генерирало,
- е гарантирало предвиденото ниво на защита на отглежданите животни,
- е взело предвид новите научни доказателства и знания, получени след приемането му,
- е било всеобхватно и е позволявало еднакво прилагане от страна на заинтересованите страни и от страна на компетентните органи на държавите-членки на ЕС,
- е предоставяло съгласуван и всеобхватен набор от правила и е било съгласувано с други действия и политики на ЕС (включително с друго законодателство в областта на хранителните продукти),
- е позволявало координация и допълване с действията на ЕС; и с действията на държавите-членки в областта на хуманното отношение към животните,
- е допринесло за конкурентоспособността на фермерите и производителите от ЕС на световния пазар.

По-добро регулиране

Консултации с граждани и заинтересовани страни

В началото на процеса ще бъде разработена цялостна стратегия за консултации, за да се гарантира участието на всички заинтересовани страни, включително:

- компетентните органи на държавите-членки на ЕС, отговарящи за хуманното отношение към животните;
- бизнес и професионални организации, осъществяващи дейности на ниво ЕС в областта на предлагането на храни, в чието производство участват животни или животински продукти, както и в отглеждането на животни за други селскостопански цели;
- гражданите и потребителите на ЕС и организацията, която ги представлява;
- организации от гражданското общество, действащи на равнището на Съюза по отношение на хуманното отношение към животните;
- независими експерти от академични и изследователски институти, работещи в областта на науките за хуманно отношение към животните, които имат влияние

върху политиките на Съюза; Европейски органи, включително Европейския орган за безопасност на храните (ЕОБХ);

- международни междуправителствени организации, работещи в областта на хуманното отношение към животните;
- трети страни.

Процесът на консултации ще включва следните действия: 12-седмично онлайн обществено допитване с въпросник, предоставящо на всички заинтересовани страни възможността да дадат своя принос с предложения и позиция. Допитването ще бъде достъпно на портала „Кажете си думата“ на Комисията²⁴. Освен това, ще се проведе серия от целеви консултантски дейности, пригодени за конкретни групи заинтересовани страни, включително анкети, интервюта и фокус групи.

По време на Проверката за пригодност ще се проведе **конференция** със заинтересованите страни за допълване на процеса и допълнително събиране на мненията на съответните заинтересовани страни;

Платформата на ЕС за хуманно отношение към животните²⁵ също ще бъде използвана, когато е уместно, за допълване на процеса на консултации.

Резюмиран доклад, обобщаващ резултатите от всички консултативни дейности, ще бъде публикуван на страницата за консултации на Генерална дирекция SANTE.

Събиране на данни и методология

Проверката за пригодност ще бъде подкрепена от външно проучване, което ще събира съществуващите доказателства, ще събира нови данни, когато е необходимо и ще предоставя критичен анализ на наличната информация, за да отговори на въпросите за оценка. Проверката за пригодност ще използва доказателства, получени чрез консултации със заинтересованите страни, изследване на литературата, одитни доклади и съответните проучвания.

Тя ще разгледа освен всичко друго и следното:

- Предложения на Комисията за съответно законодателство на ЕС, напр. предложението за Регламент на Съвета относно защитата на животните при убиване (COM (2008) 553 окончателен²⁶)
- Договорите на ЕС и Европейските конвенции, напр. Европейската конвенция (1976 г.) за защита на животните, отглеждани за селскостопански цели²⁷ и Протокол № 33 за защита и хуманно отношение към животните, приложен към Договора за създаване на Европейската общност (ОВ С 321 Е, 29.12.2006 г., стр. 314),
- Проучвания на ЕС, напр. Съобщение на Комисията относно защитата на животните по време на транспорт (COM (2003) 425 окончателен²⁸) и Доклад за оценка на въздействието на защитата на животните в момента на убиване (SWD, SEC (2008) 2424²⁹),
- Академични доклади, научни становища и препоръки, напр. от Европейския орган за безопасност на храните и от Постоянния комитет на Европейската конвенция за защита на животните, отглеждани за селскостопански цели.

²⁴ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say>

²⁵ https://ec.europa.eu/food/animals/welfare/eu-platform-animal-welfare_en

²⁶ <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2008/BG/1-2008-553-BG-F1-1.Pdf>

²⁷ <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680076da6>

²⁸ <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2003/EN/1-2003-425-EN-F2-1.Pdf>; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2003%3A425%3AFIN>

²⁹ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f493f4b8-0f5a-4951-9c4a-4ee4dcc25b85/language-en>; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008SC2424&from=EN>

- Данни на ниво ЕС за съответствие и прилагане, напр. докладът на Комисията относно прилагането на Директива 98/58/ЕО на Съвета относно защитата на животните, отглеждани за селскостопански цели (COM (2016) 558 окончателен³⁰), и одитните доклади и обзорните доклади на Главна дирекция SANTE, като например обзорния доклад (2019-6834³¹) на тема „Хуманно отношение към животните, транспортирани по шосе“.
- Резултати от оценката на Стратегията на ЕС за хуманно отношение към животните
- Съдебна практика на Съда на Европейските общности, жалби, доклади на неправителствени организации (НПО) и проучвания на Евробарометър,
- Годишни доклади по данни от официалния контрол на държавите-членки на ЕС за изпълнение на изискванията за хуманно отношение към животните, транспорта и клането .
- Стандарти на Световната организация за здравеопазване на животните (ОИЕ) относно хуманното отношение към животните и законодателството на трети страни относно хуманното отношение към отглежданите животни,
- Допълнителни източници на информация.

Реакцията на обществеността и производителите в Европа към Стратегиите

Стратегията получи цялостна положителна реакция от гражданското общество, което отчита амбицията на нейните цели и цялостния подход, който беше приет за нейното създаване. Много природозащитни организации в ЕС приветстват стратегията и я смятат за „исторически документ“, който „отваря вратата към потенциален по-добър свят за селскостопанските животни в ЕС и други части на земното кълбо. Това показва готовността на Комисията да засили законодателството за хуманно отношение към животните след години на застой и това, че Комисията се вслушва в гласовете на милиони граждани на ЕС“. „За провеждането на системните промени има нужда от много решителност, както и от ресурси. Планът на Комисията за устойчива хранителна система е похвален, но Комисията следва да предвиди и предоставяне на допълнителна подкрепа на фермерите при прехода към по-високи системи за хуманно отношение към животните и регенеративното земеделие“.³²

Двете стратегии спечелиха също подкрепата на „Кампания за природата“³³, **Националното географско общество** и все по-нарастваща коалиция от повече от 100 природозащитни организации по света, чийто призив към политиките по време на 15-та среща на страните по Конвенцията за биологичното разнообразие в Кънминг, Китай 2020 г. беше да подкрепят базираният на научните достижения, амбициозен нов пакт за природата. „Стратегиите съдържат ключови характеристики за промяна, каквито се изискват за ефективното справяне с кризата в биоразнообразието. Ние сме щастливи да видим, че ЕС ще подкрепя и насърчава защитата на 30% от нашата земя и морски ареали до 2030 г.“ Разпоредбите за **етикетиране на храните** и обсъжданията за създаването на нов етикет за хранителни продукти (трябва да започнат през 2022 г.), бяха приветствани от **Европейската организация на потребителите ВЕУС**. „Тази стратегия е крайгълен камък по пътя на ЕС към

³⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52016DC0558>

³¹ https://ec.europa.eu/food/audits-analysis/overview_reports/details.cfm?rep_id=136

³² <https://www.eurogroupforanimals.org/news/green-deal-puts-animal-welfare-back-eus-agenda>

³³ Кампания за природата – Campaign for Nature – е партньорство между Wyss for Nature, National Geographic Society и нарастваща коалиция от повече от 100 организации за опазване на природата на планетата. <https://www.campaignfornature.org/home>

устойчиво производство и потребление на храни и Европа вече е на правия път към по-устойчива система за изхранване и земеделие.“

Европейската група за биологична храна и земеделие (IFOAM EU)³⁴ приветства и двете стратегии и подкрепя 25% от земеделските земи на ЕС да бъдат обработвани по биологичен начин до 2030 г., както и насърчаването търсенето на биологични продукти чрез промоционални схеми и зелени обществени поръчки.

Европейската асоциация на преработвателите на продукти, които вече не се използват за храна (EFFPA)³⁵ също подкрепя целите на стратегиите „Преработването на продуктите, които вече не се използват за храна“³⁶ съответства на залегналите в стратегиите цели като устойчиви продоволствени системи, с по-малък отпечатък върху околната среда и климата, укрепване на кръговите бизнес модели, намаляване на хранителните отпадъци и оползотворяване на вторичните суровини.

Международната платформа „Насекомите като храна и фураж“ (IPIFF)³⁷ също подкрепя стратегиите и смята, че заложените цели ще изиграят важна роля в развитието на сектора на производство на храни и фуражи от насекоми, като това от своя страна ще допринесе за създаването на по-устойчиви и приспособими хранителни системи.

Мрежата за действие срещу пестициди в Европа (PAN Europe)³⁸ приветства двете стратегии на Комисията, които бяха публикувани на Световния ден на пчелите (20.05.2020 г.), тъй като те поставят защитата на биологичното разнообразие, както и на общественото здраве и здравето на околната среда на преден план в европейската политика за храните, и се предвиждат действия за намаляване на употребата на химически пестициди в Европа. Ханс Мюлерман, координатор по химикалите на PAN Europe, добавя: „За първи път в историята Европейската комисия се осмелява да слуша науката, противоречаща на интересите на агробизнеса при определянето на целите за намаляване на употребата на пестициди в своите стратегии...Преходът към устойчиво земеделие е невъзможен без подкрепата на фермерите. Повече от десетилетие PAN Europe събира доказателства за това как да се направи реално интегрирано управление на вредителите, при което използването на синтетични пестициди се превръща в изключение, а не в норма. Очакваме с нетърпение да споделим тази информация със земеделските производители и да я развием заедно“.

³⁴ IFOAM EU е европейска организация за биологична храна и земеделие обединяваща повече от 210 организации-членове по цялата хранителна верига за биологични продукти и извън нея: от фермери и преработватели, търговци на дребно, сертифициатори, консултанти, търговци и изследователи до органи за защита на околната среда и потребителите. <https://www.ifoam-eu.org/en/node>

³⁵ EFFPA е създадена на 1 януари 2014 г. да представя позицията на индустрията за преработка на храни, свързвайки производството на храни със сектора за производство на фуражи за животни, като важен принос към устойчивост по отношение на ефективността на ресурсите. <https://www.fffpa.eu/what-are-former-foodstuffs/>

³⁶ Продукти, които вече не се използват за храна“ са хранителни продукти, различни от кухненски отпадъци, които са били произведени за консумация от човека в пълно съответствие със законодателството на ЕС в областта на храните, но които вече не са предназначени за консумация от човека поради практически или логистични причини или поради производствени или опаковъчни дефекти или други недостатъци, от които не произтича риск за здравето, ако се използват за фураж. Регламент (ЕС) 2017/1017 на Комисията от 15 юни 2017 година за изменение на Регламент (ЕС) № 68/2013 относно каталога на фуражните суровини; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?qid=1591788293840&uri=CELEX%3A32017R1017>

³⁷ International Platform of Insects for Food and Feed (IPIFF) е организация за животно, която представлява интересите на сектора за производство на насекоми пред политиките на ЕС, европейските заинтересовани страни и гражданите. Съставена от 64 членове, IPIFF насърчава използването на насекоми за консумация от човека и произведени от насекоми продукти като пълноценен източник на хранителни вещества за храна за животни; <https://ipiff.org/>

³⁸ Международната мрежа за действие срещу пестициди (PAN International)³⁸ е създадена през 1982 г. и представлява мрежа от над 600 неправителствени организации, институции и лица в над 60 държави по света, работещи за минимизиране на отрицателните ефекти на опасните пестициди и замяна на използването им с екологично чисти и социално справедливи алтернативи. Нейните проекти и кампании се координират от пет автономни регионални центъра. PAN Europe е регионалният център в Европа. Той е основан през 1987 г. и обединява 38 организации за защита на потребителите, общественото здравеопазване и околната среда, търговски съюзи, женски групи и асоциации на фермери от цяла Европа, които работят за премахване на зависимостта от химическите пестициди и за подкрепа на безопасни устойчиви методи за борба с вредителите. <https://www.pan-europe.info/>; https://www.pan-europe.info/sites/pan-europe.info/files/public/resources/other/20200520%20F2F-BDS-SUD-REFIT%20press%20communication_final.pdf

Планът бе приветстван от **търговците на храни** в Европа, като се надяват, че той стимулира по-голямото сътрудничество във веригата на доставки, за което призовават от години.

Достатъчно предвидимо, производителите в агро-сектора не са доволни, а стопанските организации в цяла Европа са дълбоко обезпокоени от стратегиите.

Испанската асоциация на младите фермери (ASAJA)³⁹ смята, че Европейската комисия се е поддала на натиска от страна на еко организациите и определи стратегията „От фермата до трапезата“ като *„тежко и необосновано нападение“* върху селското стопанство на ЕС.

Ирландската асоциация на доставчиците на млечно масло (ICMSA) смята, че жизнеспособността на фермите в Европа е належаща грижа и разкритикува определението за устойчивост в Стратегиата „От фермата до трапезата“: *„Най-сериозният проблем е най-очевидният: Когато тази стратегия споменава „устойчивост“, взема ли предвид устойчивостта на фермерите и производителите на храни?“*

Ирландската асоциация на фермерите (IFA) предупреждава, че Стратегиата може да бъде контрапродуктивна. *„Тези стратегии на ЕС могат да бъдат контрапродуктивни, тъй като ще прогонят европейските земеделски стопани от бизнеса, оставяйки ЕС зависим от внос и ще създадат заплахата за продоволствената сигурност“.*

Чешката асоциация на земеделските стопани (ASZ) изрази по подобен начин загрижеността си. *„Целите на стратегията са контрапродуктивни.“* (...) *„Политически мотивираните ограничения няма да донесат полза.“* Чешките земеделски производители се страхуват да не загубят своята конкурентноспособност. Това е основната им грижа за аутсорсването на производството на храни в трети страни. *„Разходите за спазване на ограниченията за безопасност вече са няколко пъти по-високи, отколкото в третите страни и новата стратегия може допълнително да увеличи този дисбаланс“.*

Френската федерация на профсъюзите на работниците в земеделието (FNSEA)⁴⁰ предупреждава, че ЕС върви по грешния път и че Комисията не си е извлекла поуки за важността на хранителния суверенитет по време на кризата с Covid-19 и че въздействието на стратегиите върху околната среда е несигурно, но е сигурно, че те ще доведат до увеличаване на вноса на храни в Европа. Освен че възразява срещу идеята за аутсорсинг на производството на храни, FNSEA отбеляза, че внесената храна често се третира с продукти за растителна защита, които са забранени в ЕС. Предупреждавайки да не се тръгва по „пътя към анти-растеж“, FNSEA призова Комисията да се „върне към пътя на устойчивия растеж“: това ще означава Зелен пакт, който се прилага в икономически, социален и екологичен план. FNSEA иска да види „правилен“ зелен преход, който благоприятства иновативните инвестиции - особено в цифровия домейн - и се подкрепя от новата ОСП.

Големите производители на храна се виждат като „част от решението“

Междувременно обединенията на **индустриалните производители на храна** се въздържат да изразят подкрепата си за новата стратегия и внимателно отправят критиките си.

³⁹

https://www.asaja.com/publicaciones/la_comision_cede_a_los_presiones_ecologistas_y_asesta_un_duro_golpe_a_la_agricultura_productiva_europea_7969

⁴⁰ <https://www.fnsea.fr/communiqués-de-presse/strategies-farm-to-fork-et-biodiversite-la-commission-fait-fausse-route/>

Обединението на производителите на птиче месо AVEC⁴¹ настоява, че европейското птиче месо е „част от решението“ и се опасява, че новите изисквания към производителите ще застрашат продоволствената сигурност в ЕС. Подобно на организациите на фермерите, AVEC твърди, че секторът на животновъдството е несправедливо обвинен за климатичните промени. *„Производството в животновъдство представлява по-малко от 6% от общите емисии в ЕС - други сектори извън селското стопанство допринасят много повече.“* Подобно на Сора-Согеса, AVEC призова за „задълбочени“ оценки на въздействието, за да се гарантира, че целите по отношение на биологичното земеделие, пестицидите и торовете няма да засегнат продоволствената сигурност.

Европейският глас за животновъдството (European Livestock Voice) също оспорва доказателствата за връзката на животновъдството с околната среда: *„Колко всъщност знаем за животновъдството и връзката му с околната среда?“* Те настояват, че европейските животновъди вече предприемат достатъчно много мерки по отношение на хуманното отношение към животните, общественото здравеопазване и опазването на околната среда.

Европейската асоциация за защита на културите (ЕСРА) също изрази притеснение по заложените цели в стратегиите относно пестицидите и поддържа тезата, че по този начин може да бъде застрашена продоволствената сигурност и на фермерите трябва да се осигури „достъп до други решения“, тъй като „поставените цели сами по себе си не дават решения“. Според ръководителя на ЕСРА е нужно продължаване на диалога и сътрудничеството между всички заинтересовани страни.

Европейската федерация на производителите на фуражи (FEFAC)⁴² изрази „дълбока загриженост“ по отношение на потенциалния отрицателен ефект на някои от ключовите политики, включени в двете стратегии, които, според тях, поставят противоположни цели и в резултат биха могли да доведат до намаляване на капацитета на производството на храни в ЕС. От Федерацията подчертават важността от провеждане на **предварителна задълбочена оценка на въздействието** преди предприемане на каквито и да било специфични законодателни мерки. *„Ние вярваме, че такъв подход е от съществено значение за осигуряване на последователност и съгласуваност на политиките на европейско и национално ниво и особено по отношение на основната цел на ЕС – увеличаване на добива и устойчивостта на домашно отглежданите протеини.“* В Стратегията „От фермата до трапезата“ се поставят цели за насърчаване на устойчивото потребление на храни и улесняване на прехода към здравословен и устойчив начин на хранене, като се подчертава, че от решаващо значение е до 2030 г. да се обърне тенденцията за нарастване на дела на хората с наднормено тегло и затлъстяване в ЕС. Предпочитането на начин на хранене с продукти от растителен произход с по-малко червено и преработено месо и повече плодове и зеленчуци ще намали не само рисковете от животозастрашаващи заболявания, но и въздействието на продоволствената система върху околната среда. От FEFAC подчертават, че никоя хранителна система не може да бъде устойчива без продукцията на селскостопанските животни, поради тяхната съществена роля в трансформирането на нискокачествени и неядливи за човека фуражни суровини в ценна питателна храна като мляко, месо и яйца. *„Също така селскостопанските животни произвеждат високосаществен тор за обработваемите земи, което ги прави незаменимо звено в устойчивите хранителни системи, базирани на принципите на кръговата икономика“.*

⁴¹ <https://www.avec-poultry.eu/>

⁴² FEFAC е основана през 1959 г. от пет национални асоциации за комбинирани фуражи от Франция, Белгия, Германия, Италия и Холандия. Членството във FEFAC днес се състои от национални асоциации от държави-членки на ЕС като пълноправни членове и голям брой членове на наблюдатели от страни извън ЕС. FEFAC е единственият независим говорител на европейската индустрия за комбинирани фуражи на ниво европейски институции и притежава статут на наблюдател в CODEX Alimentarius.

Европейските фермерски и земеделски кооперативи (Copa-Cogeca)⁴³ зададе тона на организациите-членове от цяла Европа, като повдигна въпроса за познати вече пропуски в продоволствената сигурност. *„Нека бъдем сигурни, че тези стратегии не застрашават нашата продоволствена сигурност и икономиките в селските райони – те биха довели до аутсорсинг на производството на храни“*, предупреди президентът на Сора. Сора-Cogeca също подкрепят искането на FEFAC за провеждане на **предварителна задълбочена оценка на въздействието** преди предприемане на каквито и да било специфични законодателни мерки. Сора-Cogeca смята, че има възможност да бъдат застрашени стратегически интереси на ЕС в продоволствената сигурност, конкурентноспособността на селскостопанския сектор и доходите на фермерите. Стратегията „От фермата до масата“ не е реалистична, тъй като фермерите нямат алтернативи, казва СОРА-СОРЕГА. Земеделските производители *„се нуждаят от алтернативи, които да им позволят да постигнат амбициозните цели, без да унищожават поминъка си и европейската селска икономика.“* (...) *„Намерението на Комисията да увеличи защитените земи ще намали селскостопанските площи и тези в горското стопанство. В допълнение към неизползвания голям потенциал на необработваните земи и строгите ограничения за дейности върху защитените земи, изключването на 10% от обработваемите площи от използване ще има тежки социално-икономически и екологични последици. Изглежда вероятно Европейската комисия да направи прехвърляне на своите „екологични отпечатъци“ към третите страни и по този начин да окаже натиск върху горещите за биологичното разнообразие⁴⁴ точки по целия свят.“* (...) *„Европейските фермерски и земеделски кооперативи подкрепят мерки, които насърчават потребителите да се хранят по диета, осигуряваща доброто здраве. Затова всяко етикетирание на храните и насоки за хранене трябва да се основават на солидни научни доказателства и да се избягва опростенчески подход, който може да бъде подвеждащ. В този смисъл, подобни начинания трябва да вземат предвид изключителната, жизненоважна хранителна стойност на селскостопанските продукти, включително тези от животински произход, като тяхното значение за здравословното хранене не трябва да се подценява.“* Президентът на **Сора** нарече стратегиите *„атака срещу европейското селско стопанство“*. *„Целите не са решения“*. *Тези стратегически документи не отчитат в достатъчна степен необходимите корекции след COVID-19. Земеделските стопани не трябва сами да поемат основната част от разходите за допълнителна защита на околната среда и климата. Това би довело до изнасяне на европейското производство на храни, към трети страни.“*

Европейските фермери, подкрепени от най-мощната политическа група в Европа - Европейската народна партия, призоваха Стратегията „От фермата до трапезата“ да бъде забавена поради коронавирусната криза. Те казват, че прилагането на плана за действие към нея неизбежно би довел до повишаване на цените на хранителните стоки, в момент, когато потребителите най-малко могат да си го позволят.

По време на обществените консултации преди публикуването на двете стратегии представителите на **агро-химическата индустрия** също изразиха своите позиции. Bayer Crop Science беше много откровена относно факта, че не иска задължителни правила за употребата на пестициди. В становището си до Комисията германският многонационален химически гигант посочва, че всички продукти, които компанията произвежда, всъщност са „основни инструменти“ за европейските фермери, за да останат конкурентноспособни на световния пазар. *„Bayer се запозна с намерението на Европейската комисия да намали зависимостта от химически пестициди“*, пише

⁴³ <https://www.copa-cogeca.eu/menu.aspx>

⁴⁴ Гореща точка за биологично разнообразие е биогеографски регион със значителни нива на биоразнообразие, който е застрашен от човешките дейности.

Тереза Бабусио от името на Байер на 16 март. *„Ние вярваме, че устойчивата употреба на пестициди означава, че трябва да се намали риска и въздействието на употребата на пестициди върху околната среда, а не тяхното използване“*. Байер за тази цел препоръчва да се предприемат *„мерки за гарантиране, че новите иновативни решения (както химически, така и биологични) ще излязат по-бързо на пазара на ЕС“*, вместо да се разработват идеи как да се осъществи устойчиво намаляването на пестицидите.⁴⁵

Байер се аргументира в своето становище относно преразглеждане на Директивата за устойчиво използване на пестициди и препоръчва Европейската комисия да насърчава държавите-членки на ЕС да се съсредоточат върху намаляването на рисковете, свързани с пестицидите; *„докато гарантират на земеделските стопани достъп до широк набор от инструменти за защита на културите, продължават да насърчават прилагането на принципите на интегрираното управление на вредителите от всички земеделски производители в цяла Европа, като се има предвид, че тези принципи ще варират в ЕС поради многообразието на селскостопанското производство, климатичните условия, почвени структури и вредители. (...) Европа е част от глобалната хранителна система, в която европейската политика влияе върху развитието на политиката в другите части на света и обратно. Предизвикателствата за устойчивост като изменението на климата, загубата на биологично разнообразие и продоволствената сигурност не могат да бъдат решени едностранно: сътрудничеството на международно ниво е от съществено значение.“*

Няколко големи индустриални асоциации също представиха становищата си в процеса на консултации и обсъжданията със заинтересованите страни. Като един от основните играчи в бизнеса с храни, FoodDrinkEurope, от името на мултинационални компании като Cargill, Coca Cola, Nestlé и Unilever, заяви, че *„предвидените мерки за значително намаляване на употребата на пестициди и торове трябва да бъдат предварително преценени внимателно, тъй като тези политики ще окажат влияние върху добивите, качеството, цените на суровините и безопасността на храните, ще засегнат не само фермерите, но и производителите на храни, при липса на надеждни алтернативи. Политиките на ЕС (напр. ОСП, изследвания, безопасност на храните) следва да подкрепят стремежа към жизнеспособни алтернативи на химическите пестициди и торове чрез улесняване на научните изследвания и иновациите, подобряване на процедурите за достъп до пазара и насърчаване на поглъщането от земеделските производители.“* FoodDrinkEurope отправя и предупреждение за т. нар. „гастронационализъм“ и че държавите-членки на ЕС не трябва да подкопават единния пазар чрез протекционизъм.

Групата за зърнени култури Coceral⁴⁶ отправи подобно предупреждение: *„Съществува фина граница между по-късите вериги на доставки и протекционизма. Не трябва да попадаме в капана на протекционизма.“*

Bunderverband der Deutschen Industrie (BDI)⁴⁷ в процеса на консултации по стратегията на ЕС за биологичното разнообразие, заяви, че германските индустрии *„отхвърлят идеята да направят доброволните цели, очертани в настоящата стратегия, обвързващи на европейско ниво“* и *„отхвърлят по-силен акцент върху биоразнообразието“*.

⁴⁵ Пълното становище на Байер: https://www.arc2020.eu/wp-content/uploads/2020/05/Bayer_a_la_Commission_europeenne_-_16_mars_2020-Copy.pdf

⁴⁶ COCERAL е европейската асоциация, представляваща търговията със зърнени храни, ориз, фуражи, маслодайни семена, зехтин, масла и мазнини и др. <http://www.coceral.com/>.

⁴⁷ Bunderverband der Deutschen Industrie е обединение на организации от германския индустриален сектор. В обединението влизат и други секторни лобита - едно от тях е Verband der Chemischen Industrie (VCI). VCI, от своя страна, има впечатляващо членство, сред които влиятелни мултинационални компании като BASF, Bayer A.G. в Леверкузен, както и подразделенията за фармация и растениевъдство на тази компания.

Производителите на ветеринарномедицински продукти в Европа (Animal Health Europe)⁴⁸ поддържат позицията, че за здравето на животните трябва да се осигури най-доброто. Продажбите на антибиотици в Европа така или иначе вече намаляват, но техният стремеж е насочен към допълнително подобряване на отговорната употреба на антибиотици. Въпреки това „целите за намаляване на употребата на антибиотици никога не трябва да застрашават здравето на животните“.

ЛИТЕРАТУРНИ ИЗТОЧНИЦИ

Reinforcing Europe's resilience: halting biodiversity loss and building a healthy and sustainable food system; European Commission Press release 20 May 2020, Brussels; https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_884

A European Green Deal – Striving to be the first climate-neutral continent; https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

Feed industry, farmers call for impact assessment of EU biodiversity, farm to fork targets, by Jane Byrne, 22.05.2020. Feed navigator.com; <https://www.feednavigator.com/Article/2020/05/22/Reaction-to-EU-Commission-F2F-biodiversity-announcements>

EU 'farm-to-table' strategy takes hold in France due to COVID-19 crisis – EURACTIV.com; April 27, 2020; <https://www.fr24news.com/a/2020/04/eu-farm-to-table-strategy-takes-hold-in-france-due-to-covid-19-crisis-euractiv-com.html>

Green Deal puts animal welfare back on the EU's agenda; 20 May 2020; EurogroupforAnimals; Press Release; <https://www.eurogroupforanimals.org/news/green-deal-puts-animal-welfare-back-eus-agenda>

New Draft Farm To Fork Strategy Is Full Of Ambition For Organic; OPTA; 8.04.2020; <http://opta.bio/2020/04/08/new-draft-farm-to-fork-strategy-is-full-of-ambition-for-organic/>

Euroseeds welcomes the publication of the roadmap for the Farm to Fork strategy; April 1, 2020; <https://www.euroseeds.eu/news/euroseeds-welcomes-the-publication-of-the-roadmap-for-the-farm-to-fork-strategy/>

The New Farm to Fork Strategy: the Key Things Every European Needs to Know; Slow Food; 29 May 2020; <https://www.slowfood.com/slowsloEurope/en/the-new-farm-to-fork-strategy-the-key-things-every-european-needs-to-know/> EU Plans To Reduce Pesticides By 50% by **Dave Keating**, Forbes Media LLC., May 20, 2020; <https://www.forbes.com/sites/davekeating/2020/05/20/eu-plans-to-reduce-pesticides-by-50/#2bb3885566d3>

Bayer Beware - Pressure on Pesticides as Green Deal Date Looms; 17 May, 2020 Hans Wetzels; Agricultural and Rural Convention – ARC2020; <https://www.arc2020.eu/bayer-beware-pressure-on-pesticides-as-green-deal-date-looms/>

Farm 2 Fork | EU Has Caved to Eco-Lobby, Complains Big Ag; Agricultural and Rural Convention – ARC2020; 25 May, 2020; **Louise Kelleher**; <https://www.arc2020.eu/farm-2-fork-eu-has-caved-to-eco-lobby-complains-big-ag/>

Други научни становища и актуална информация от областта на здравето, хуманното отношение и благосъстоянието на животните, антимикробната резистентност, както и оценка на риска по цялата хранителна верига може да намерите на сайта на Центъра за оценка на риска по хранителната верига:

<http://focalpointbg.com/?cat=27>

<http://corhv.government.bg/>

<http://corhv.government.bg/?cat=27>

<http://corhv.government.bg/?cat=71>

8.06.2020 г.

Д-р Мадлен Василева, Център за оценка на риска по хранителната верига

⁴⁸ <https://www.animalhealtheurope.eu/>